

Zdá se mi, že jsme se s Tebou ani naposled nerozloučili. Stále mi připadá, že otevřeš jednoho dne dveře výborovny a vejdeš vesele... Než Pravda je příliš krutá. Nezapomeneme památky vzácného kolegy a drahého přítele Pohla nikdy!
Mára.

Meze moci nařizovací podle ústavy československé. Ve sporu, který vedl prof. Hoetzel proti výroku ústavního soudu o protiústavnosti zákonodárné delegace vlády prostým zákonem, dotázala se redakce revue »Parlament« zahraničních autorit, profesorů Haurioua z Toulousu, Duguita z Bordeaux a Kelsena z Vídně. A tu má příchůť sensace, když tyto tři vynikající autority se vysloví proti mínění našich předních theoretiků ústavního práva (Hoetzel a Weyr). Ale nehledě k tomu, jest, myslím, zcela neobvyklé dotazovati se za hranice o dobrozdání ve sporu čistě logickém, který apeluje především na přesné tvoření pojmů a správné usuzování, neboť za hranice žádává se o radu nanejvýš, když jde o zhodnocení (na př. dobrozdání o navrhované zákonné úpravě) nebo obtížné technické provedení něčeho (na př. přestavba Národního divadla).

Co se věci samé týče, jest známo, že prof. Hoetzel (prof. Weyr zastává též názor) prohlašuje za ústavně přípustný zákon, který by obsahoval pouhé zmocnění vlády k úpravě určité materie nařízením, aniž nějak určuje obsah jeho.*) Naproti tomu souhlasí prof. Hauriou s názorem ústavního soudu čs., že by takový zákon odporoval literě i duchu ústavy. Sám však uznává za ústavní francouzský »la loi de pleins pouvoirs«, který však neznamená delegaci moci zákonodárné, nýbrž spíše »une reprise de ce pouvoir par le pouvoir exécutif«, k níž dočasné a v době naléhavé potřeby (za války a pod.) orgán zákonodárný svolí. — Prof. Duguit prohlašuje, že pojem delegace ve veřejném právu vůbec není na místě, neboť tu nejde o subjektivní práva, nýbrž o kompetence orgánů, které stanoví ústava a kterých kompetenci orgány samy měniti nemohou. Proto též parlament »le seul organe qui peut edicter une disposition sur une matière législative« nemůže tuto svoji kompetenci přenéstí snad na někoho jiného. Ve Francii však zaveden byl ústavní zvyk (odporující psané ústavě) v dobách potřeby zmocňovati vládu k vydávání norem »sur une matière législative«. Prof. Duguit neradí však Čechoslovákům, aby si takový zvyk zaváděli.

Nehledě k nesouhlasu obou francouzských učenců o ústavnosti zplnomocňovacího zákona, jest zcela jasno, že oběma jest pojem zákona definován materiálně, neboť mluvíce o »případech, kdy je třeba zákona« nebo o »materii zákonné« myslí zřejmě především každou materii dosud zákonem nenormovanou. To znamená, že pojem zákona v §§ 6 a 55 naší ústavní listiny jest brátí ve smyslu materiálním, ne formálním. Podrobněji o věci se zmiňuje prof. Kelsen. Praví výslovně, že zákonodárství jest »die Erzeugung genereller Rechtsnormen«, čímž definuje zákon ve smyslu materiálním. Každá obecná právní norma má podle čs. ústavy býti vydána sborem zákonodárným (§ 6 úst. list.). Z tohoto pravidla jest připuštěna výjimka § 55. V § 6. myšlen jest pojem zákona ve smyslu materiálním (důkazem Kelsenovi jest, že jinak byl by § 6 pouhou tautologií: usnesení Nár. Shrom. usnází N. S.). Stejný význam má pojem zákona v § 55, který je s § 6 v souvislosti. Proto zákon, k jehož provedení a v jehož mezích lze podle § 55 vydávati nařízení nemůže býti pouhým formálním zmocňovacím zákonem, nýbrž zákonem, který by obsahoval »alle wesentlichen Momente der beabsichtigten Regelung«. Pouze »poměrně podřadné momenty« mohou býti ponechány nařízení. Prof. Kelsen uznává ovšem sám, že nelze ostře vésti hranici mezi pouhou formální delegací a materiálně-právním určením.

Posudky zmíněných učenců mají pro náš spor ten význam, že jednak nebude se dále nikdo přiti o to, jak aplikovati názory na př. Duguitovy na náš sporný případ, jednak že se nyní spíše nalezne punctum litis. Myslím, že spor spočívá jediné v tom, jak rozuměti pojmu »zákon« v §§ 6 a 55 naší ústavní listiny. Možno držeti se názoru Kelsenova a našeho úst. soudu, možno však postaviti se též na stanovisko úplné

*) O věci byla podána zpráva na straně 168, ročníku IV. t. č.

opačné: obecnou normou podle naší ústavy jest jak zákon tak nařízení, zákonem je norma vydaná parlamentem, nařízením norma vydaná vládou; vláda ovšem může vydati nařízení jen na základě zákona, t. j. jakéhokoli právně relevantního usnesení parlamentu ve formě zákona, byť by nebylo generelní normou. — Slabinou vývodů Kelsenových jsou, myslím, ony velmi nezřetelné pojmy »alle wesentlichen Momente« (které má obsahovati zákon) a »verhältnismässig untergeordnete Momente« (které mohou býti ponechány nařízením). Stačilo by Kelsenovi, kdyby každý zmocňovací zákon obsahoval zcela abstraktní klausuli jakožto směrnici vládě, na př.: vláda se zmocňuje upravit nařízením... majíc na zřeteli prospěch státu a jeho obyvatelstva? Asi ne. Je patrné, že podobných směrní bylo by možno utvořiti velikou stupnicí od nejabstraktnější formulace až po podrobnou úpravu věci a je otázka, kdy řekneme, že jsou tu dány »alle wesentlichen Momente«. A kdo to stanoví ve státě, kde není instituce ústavního soudu?

Mám za to, že zmíněné posudky učenců, o jichž autoritě ovšem nikdo nepochybuje, neznamenají pro naši otázku ještě: Roma locuta...

—n—

»Úvod ve studium právnické.« Členská schůze Všehrdu spojená s přednáškou p. prof. Hory konala se dne 9. října v Karolinu. Schůzi četně navštívenou kolegy z prvního roku zahájil starosta kol. dr. Šejhar, načež p. prof. dr. Hora přednášel o právnickém studiu. Upozornil nejprve na důležitost studia vysokoškolského vůbec, na význam vstupu na vysokou školu, ukázal, jaký význam má vlastně akademická svoboda: na jedné straně přestává ona kontrola prospěchu i chování, které je student podroben na střední škole, na druhé straně je student nadále sám za sebe odpověden, řídí do značné míry sám svoje studium. Přejichod na vysokou školu je pro právníka tím těžší, že na střední škole vůbec o právu neslyší, a že si tedy nepřináší na universitu aspoň nějaký sebe menší základ, jako studující jiných oborů. Velká většina právníků nemá při příchodu na fakultu vůbec ponětí o tom, co zde bude studovati, neví, co to vlastně je právo, a chce je studovati jen proto, že nemá nějakého odborného zájmu. Často pak trají mínění, obecně rozšířené, že studovat právo znamená nadřít všechny paragrafy a že býti dobrým právníkem znamená znáti z paměti zákony do posledního písmene. P. prof. Hora ukázal krásně, jak naprosto mylný je tento názor. Nestačí znáti litery zákona, je nutno znáti jeho životní náplň, život v celé jeho šíři a hloubce, pro nějž je zákon určen a pro nějž je jeho existence nezbytná. Právo svými normami prostupuje celý život jednotlivců i společnosti, provází člověka od narození po celý život, při všech událostech menších i větších, aniž si člověk sám uvědomí, a i po smrti ještě pečuje právo o jeho pozůstalost. Dokonalý právník, zejména praktický, musí tedy znáti život, se všemi jeho potřebami a poměry, jak jest podkladem právních předpisů, neboť pak teprve může právu rozuměti, pak teprve pochopí jeho účel, úkol a význam a bude ho uměti náležitě užívat. Uvědomíme-li si to vše, pak poznáme, že studium práva není naprosto tak nudné a suchopárné, jak se obecně má za to. Ovšem záleží hlavně na právnících samých, aby se obecný úsudek o nich změnil. Dokonale vzdělaný stav právnický, poctivý a svědomitý, vynikající rozhledem po otázkách životních bude jistě základem státu. Ke konci doporučoval přednášející také, aby posluchači nedali se svěsti k vášnivému a zaujatému strániectví a k nenávisti vůči odpůrcům, při studiu i později. Přednáška měla velký vnější úspěch. Bylo by si jen přát, aby se dostavil také úspěch vnitřní, aby posluchači se podle ní skutečně řídili. Po přednášce informoval starosta kolegy o významu a úkolu spolku a kol. Ježil o činnosti Společenského odboru. Schůze byla slibným znovuzahájením členských schůzí Všehrdu.

J. B.

Monopol živelního pojištění. Ministerstvo zemědělství připravuje osnovy zákonů o zveřejnění krupobitního a dobytčího pojišťování. Zásady osnovy o krupobitním pojištění vzbudily ostrou kritiku odborné veřejnosti. Pojištění zemědělců mělo by totiž býti podle osnovy povinné a provádění bylo by svěřeno výhradně státu. Proti těmto zásadám se namítá, že dosud je pojištěna jen asi jedna desetina půdy země-